

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Шерзода Меҳрангез Абдувалӣ дар мавзуи «Проблемаҳои ҳуқуқи маданияи танзими розигӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ, мазмун ва натиҷаҳои илмӣ ҳосилшуда пурра ба Шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти ҚТ тасдиқ шудааст, мутобиқатдоранд. Чунки институти «розигӣ» яке аз институтҳои марказии ҳуқуқи маданӣ ба ҳисоб меравад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Розигӣ (ирода ва изҳори ирода) яке аз шартҳои асосии ба вучуд омадан, тағйир ё қатъ гардидани муносибатҳои ҳуқуқи маданӣ мебошад. Мувофиқи принципи озодии шартнома, субъектҳо ҳуқуқдоранд ихтиёран ба уҳдадориҳо ворид шаванд. Аз ин рӯ, масъалаҳои дуруст ташаккул ёфтани ирода, мутобиқати ирода ва изҳори он, инчунин эътиборнокии розигӣ аҳамияти калидӣ доранд. Гарчанде Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон меъёрҳои умумиро оид ба аҳдҳо ва шартномаҳо муқаррар намудааст, дар амалия масъалаҳои баҳсталаб боқӣ мемонанд, аз ҷумла, фарқгузори байни розигии воқеӣ ва зоҳирӣ; таъсири иштибоҳ, фиреб, таҳдид ё зӯроварӣ ба эътибори аҳд; розигии шахсони қобилияти ҳуқуқӣ маҳдуддошта; шакли электронӣ ва рақамӣ изҳори розигӣ. Ин ҳолат зарурати такмили меъёрҳо ва тавзеҳи илмиро ба миён меорад.

Бо рушди тиҷорати электронӣ, хизматрасониҳои онлайн ва муомилоти рақамӣ масъалаи розигии электронӣ, шартномаҳои оферта ва акцепт дар фазои интернет, истифодаи имзои электронӣ мубрам гардидааст. Қонунгузори амалкунанда на ҳамеша ба ҳамаи паҳлуҳои нави технологӣ ҷавобгӯ мебошад.

Таҳлили амалияи судӣ нишон медиҳад, ки баҳсҳо вобаста ба безътибор донишмандони аҳдҳо бинобар набудани розигии озод ё мавҷудияти айб дар ирода зиёданд. Набудани тавзеҳоти ягонаи судӣ метавонад ба татбиқи нобаробари қонун оварда расонад.

Танзими дурусти розигӣ ба таъмини адолати шартномавӣ, баробарии тарафҳо ва ҳифзи шахсони заиф (масалан, истеъмолкунандагон) мусоидат менамояд. Дар шароити гузариш ба иқтисоди бозорӣ ва рушди муносибатҳои хусусӣ, ин масъала аҳаммияти иҷтимоӣ ва ҳуқуқии хосса дорад.

Дар ҳуқуқи муосири давлатҳои дигар (континенталӣ ва англосаксонӣ) назарияҳои мукамал оид ба ирода, адолати шартномавӣ ва ҳифзи тарафи заиф ташаккул ёфтаанд. Омӯзиш ва мутобиқсозии таҷрибаи байналмилалӣ метавонад ба такмили ҳуқуқи маданӣ дар Тоҷикистон низ мусоидат намояд.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки розигӣ ҳамчун унсури марказии аҳдҳо ва шартномаҳо дар шароити тағйирёбии иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва рушди технологияҳои рақамӣ ба баррасии амиқи назариявӣ ва такмили ҳуқуқтатбиқкунӣ ниёз дорад. Бе таҳқиқи ҳамаҷонибаи ин масъалаҳо таъмини устувории гардиши маданӣ ва ҳифзи самараноки ҳуқуқҳои иштирокчиёни муносибатҳои шахрвандӣ ғайриимкон мебошад.

Ҳамин тавр, таҳқиқоти диссертатсионии пешниҳоднамудаи Шерзода Меҳрангез Абдувалӣ ба ҳалли проблемаҳои зикргардида равона гардида, мубрамияти хеле баланд дорад.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Навгонии илмӣ таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки бори аввал дар илми ҳуқуқи маданӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ ҳамчун падидаи мураккаби ҳуқуқӣ аз се ҷузъ - ирода (унсури равонӣ), изҳори ирода (унсури зоҳирӣ), мутобиқати онҳо (унсури ҳуқуқӣ), таҳлил ва ба таври низомманд асоснок мегардад.

Асоснок карда мешавад, ки розигӣ ҳамзамон далели ҳуқуқӣ барои ба вучуд омадани уҳдадорихо ва кафолати татбиқи принципи озодии шартнома мебошад. Ин равиш имкон медиҳад, ки ҷойгоҳи розигӣ дар механизми танзими ҳуқуқи маданӣ амиқтар муайян карда шавад.

Пешниҳод мегардад, ки ирода бояд ихтиёрӣ бошад, иштибоҳ, фиреб, таҳдид, зӯроварӣ, созишҳои маҷбурӣ ва ғайра вобаста ба манбаи таъсир (ботинӣ ё зоҳирӣ), дараҷаи таъсир ба озодии ирода, паёмадҳои ҳуқуқӣ ҳамчун асос ба безътибории аҳд, тасниф карда шаванд. Ин тасниф барои такмили қонунгузорӣ ва амалияи судӣ аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ дорад.

Дар шароити рақамикунонӣ, бори аввал масъалаи розигии электронӣ, шартномаҳои онлайн ва изҳори ирода дар муҳити рақамӣ ҳамчун объекти мустақили таҳқиқоти илмӣ дар доираи ҳуқуқи маданӣ баррасӣ мегардад.

Илова бар ин, навагонӣ дар ташаккули асосноккунии назариявии категорияи розигӣ, шакл, намудҳо, аломатҳо ва оқибатҳои ҳуқуқие, ки баъд аз анҷом додани амали ҳуқуқӣ бе розигии зарурӣ амалӣ намуда, ба оқибатҳои бе розигии зарурӣ содир кардани амалҳои маданӣ дар асоси таҳлили низомнокии ҳолат ва мушкilotи танзими ҳуқуқӣ тибқи қонунгузори амалкунандаи ҚТ ва дурнамои истифодаи он ифодаи махсус зоҳир мегардад.

Дар асоси таҳлил тағйиру иловаҳо ба Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мегардад, аз ҷумла, мушаххас намудани мафҳуми «роzigии озод ва огоҳона», танзими мукаммали оқибатҳои ҳуқуқӣ дар ирода, ворид намудани меъёрҳои махсус оид ба розигии рақамӣ.

Ба ҳимоя нуктаҳои зерин пешниҳод гардидаанд, ки навагонӣ, асоснокӣ ва эътимоднокии таҳқиқотро нишон медиҳанд, аз ҷумла:

1. Розигӣ ҳамчун категорияи мустақили ҳуқуқи маданӣ бояд на танҳо ҳамчун унсури аҳд, балки ҳамчун институти алоҳидаи танзими муносибатҳои маданӣ баррасӣ гардад. Асоснок карда шудааст, ки таҳлили муқаррароти қонунгузорӣ ва доктриналӣ оид ба шакл, мундариҷа, давомнокии розигӣ ва муносибати муваққатии он бо амали маъқул донисташаванда нишон медиҳад, ки тартиби додани розигӣ дар қонунгузори маданӣ ба таври бояду шояд ва пароканда танзим гардидааст. Ба розигӣ танҳо дар ҳолате шакли ҳуқуқӣ дода мешавад, ки агар он маъқул дониستاني аҳд ё амали аҳаммияти ҳуқуқидоштаро таъмин намояд. Асоснок карда шудааст, ки «роzigӣ» - ин ифодаи иродаи субъекти муносибатҳои ҳуқуқӣ, амали ихтиёрӣ ё беамалии аз ҷониби шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ ва мақоми он, Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун иштирокчии муносибатҳои маданӣ-ҳуқуқӣ, иштироки мустақили мақомоти давлатии он дар муносибатҳои маданӣ, инчунин ширкат варзидани мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар ҷунин раванд мебошад, ки дар маъқул дониستاني аҳд ва дигар амалҳои ҳуқуқии субъекти ҳуқуқи маданӣ ифода мегардад.

2. Қайд шудааст, ки мутобиқати ирода ва изҳори ирода шартӣ асосии эътиборнокии аҳд буда, ҳар гуна ихтилоф миёни онҳо метавонад асос барои безътибор дониستاني аҳд гардад. Муайян гардидааст, ки «роzigӣ» ифодаи амали ҳуқуқии яктарафаи иштирокчиёни муносибатҳои маданӣ буда, мазмуни содда ва дорои асоси ҳуқуқии мухталиф шуморида мешавад, ки ба субъектони ҳуқуқӣ имконият медиҳад, ки ҳифзи манфиатҳои шахсӣ ва

(ё) оммавии худро таъмин намоянд. Ҳамзамон «розигӣ» ифодаи яктарафаи иродаи субъектони муносибатҳои ҳуқуқии дар қонун пешбинигардида мебошад, ки боиси ба вучуд омадани оқибатҳои ҳуқуқӣ дар муайян намудани эътибори аҳди дахлдор мегардад. «Розигӣ» аз рӯи табиати ҳуқуқии худ баёни ҳуқуқии субъект ба ҳисоб рафта, қисми ҷудонопазири ҳуқуқи субъективӣ шуморида шуда, ҳамчун ҳуқуқ ба амалҳо ва рафтори шахсӣ буда, дар баъзе мавридҳо дорои хусусияти асосӣ ва ёрирасонӣ мебошад, зеро падидаи мазкур дар ягон маврид тамоми мазмуни асосии ҳуқуқи субъективиро дарбар намегирад, балки танҳо дар механизмҳои амалисозӣ ва ташаккули рафтори субъекти ҳуқуқӣ замина ба вучуд меорад.

3. Асоснок карда шудааст, розигии иштирокчиёни муносибатҳои маданӣ-ҳуқуқиро, ки ҳамчун категорияи алоҳидаи ҳуқуқи маданӣ ба ҳисоб меравад, аз рӯи хусусиятҳои хоси худ вобаста ба навъи муносибатҳои ҳуқуқӣ, манфиати ҳифзшавандаи субъектони маданӣ ва асосҳои ҳуқуқӣ тасниф кардан мумкин аст. Таснифи розигӣ аз рӯи меъёрҳои зерин амалӣ карда мешаванд: - шакли ифодаи он, ки ба воситаи хаттӣ (электронӣ), шифохӣ ё баёни ишора; - вақти додани розигӣ ба амали ҳуқуқии маъқул донисташаванда; - намудҳои таркиби муносибатҳои ҳуқуқӣ, ки дар он зоҳир намудани розигӣ муҳим мебошад; - хусусияти ҳуқуқии амалу рафторе, ки баёни розигӣ дар он зарур мебошад. Исбот гардидааст, ки қонунгузорӣ оқибатҳои ҳуқуқии аҳдҳое, ки бо розигӣ баста шуда, баъдан безътибор дониста мешавад, муайян намекунад. Агар дар санадҳои ҳуқуқӣ шакли муайяни баёни розигӣ зикр шудааст ва бо вайрон намуни ифодаи шакли муайяни розигӣ баён ёфтааст, чунин розигӣ безътибор ҳисобида мешавад. Аҳде, ки дар натиҷаи расонидани зӯроварӣ (аз ҷумла зӯроварии моддӣ ва маънавӣ), гумроҳӣ ё бо фиреб, таҳдид анҷом дода шудааст, аз лаҳзаи баста шуданаш беоқибат ва дар баъзе мавридҳо безътибор дониста мешавад. Агар аз ҷониби мақоми иҷроияи шахси ҳуқуқӣ санади дохилӣ (локалӣ) қабул гардида бошад, (масалан, қарори умумии аъзоён-иштирокчиёни маҷлис), пас қоидаҳо дар бораи безътибор донистани қарори дахлдори иштирокчиёни ҷаласа қабул карда мешавад, ки чунин талабот дар қонунҳои дахлдор дар бораи ҷамъияти сахомӣ, ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуд ва ғайра муқаррар шудааст; агар санади маъмурӣ аз ҷониби мақомоти дахлдори давлатии ҚТ қабул гардида (инчунин, мақоми ҳокимияти маҳаллӣ) бошад, дар чунин ҳолат санади мушаххасе, ки санади меъёрии ҳуқуқӣ намебошад, тибқи қоидаҳои дар қонунгузорӣ

пешбинигардида мавриди баҳс қарор дода мешавад, яъне дар хусуси безътибор дониستاني он ба мақомоти судӣ мурочиат карда мешавад.

4. Хулоса карда мешавад, ки амалҳои ҳуқуқи маданияи бе розигии зарурӣ анҷомдодашуда, дар натиҷа оқибатҳои зерини ҳуқуқиро ба вуҷуд меорад: - қатъ гардидан (ё бекор гардидан) ва ё тағйир ёфтани (иваз шудани) муносибатҳои ҳуқуқӣ; - дар натиҷа ба вуҷуд наомадани оқибатҳои ҳуқуқӣ ва ё безътибор дониستاني аҳд аз ҷониби мақомоти дахлдор; - пайдо гардидани ҳуқуқи талаби ҷуброни зарар ва ё пардохти ҷарима аз ҷониби ҷабрдида-даъвогар. Безътибории аҳде, ки бе розигии зарурӣ анҷом дода шудааст, чун қоида дар баҳснок будани он ифода меёбад. Беоқибат дониستاني аҳде, ки ба он розигии зарурӣ дода нашудааст, дар ҳолате ҷой дорад, ки зарурати гирифтани розигӣ ба манфиати шумораи номуайяни шахсон ба амал меояд.

Дарҷаи наवгонии диссертатсия дар таҳияи консепсияи илмии мукаммали розигӣ, такмили таснифи ирода, ворид намудани таҳлили розигии электронӣ ва пешниҳоди тағйиру иловаҳои мушаххас ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода меёбад.

Нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшаванда ба рушди доктринаи ҳуқуқи мадания, такмили амалияи судӣ ва мутобиқсозии қонунгузорӣ ба шароити муносири иҷтимоӣ-иқтисодӣ мусоидат менамоянд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳо дар диссертатсия нишон медиҳанд, ки натиҷаҳои бадастомада тасодуфӣ набуда, бар пояи таҳқиқоти мукаммали назариявӣ, таҳлили меъёрӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ асос ёфтаанд. Асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки хулосаҳо бар таҳлили амиқи осори олимони ватанӣ ва хориҷӣ дар соҳаи ҳуқуқи мадания, назарияи аҳдҳо, ирода ва изҳори ирода, инчунин консепсияҳои «озодии шартнома» ва «бовиҷдонӣ» асос ёфтаанд. Дар раванди таҳқиқот меъёрҳои Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мавриди таҳлили системавӣ, мантиқӣ ва муқоисавӣ қарор гирифтаанд. Пешниҳодҳо бо дарназардошти сохтор ва принципҳои умумии қонунгузории амалкунанда таҳия шудаанд.

Асосҳои методологии ин таҳқиқотро усулҳои диалектикӣ, мантиқӣ, усули муқоисавӣ – ҳуқуқӣ, инчунин таҳлили низомноки ҷараёнҳои аҳамияти ҳуқуқӣ дошта ташкил медиҳанд. Истифодаи ин усулҳо имкон фароҳам овард, ки масъалаҳои танзими розигӣ дар ҳуқуқи мадания объективона ва ба шароити Тоҷикистон мувофиқ таҳлил карда шавад.

Дар таҳқиқот ҳамчун усулҳои умумии донишҳои илмӣ, усулҳои таҳқиқоти назариявӣ: таҳлил ва синтез, индуксия ва дедуксия истифода шуданд. Ҳамчун усулҳои махсуси таҳқиқоти ҳуқуқӣ, усулҳои зерин истифода шуданд: усули расмӣ-мантиқии шарҳи меъёрҳои ҳуқуқ, усули муқоисавии ҳуқуқӣ, инчунин усули моделсозии назариявӣ ва ҳуқуқӣ. Усулҳои зикргардида дар маҷмӯъ имкон доданд, ки мавзӯ мавриди омӯзиши ҳамаҷониба, пурра ва объективона таҳқиқ гардида, роҳи ҳалли вазифаҳо муайян шаванд. Ин гуногунрангии методологӣ имконият додааст, ки масъала ҳамаҷониба баррасӣ гардад.

Хулосаҳо дар асоси омӯзиш ва ҷамъбасти парвандаҳои судӣ вобаста ба безътибор донишмандони аҳдҳо, ирода ва баҳсҳои шартномавӣ бароварда шудаанд, ки ба натиҷаҳо хусусияти амалӣ мебахшад. Тавсияҳо бо дарназардошти шароити рушди иқтисоди бозорӣ, рақамикунонии муносибатҳои шахрвандӣ ва зарурати ҳифзи ҳуқуқи иштирокчиёни муомилоти маданӣ таҳия гардидаанд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дар воқеъ будани донишҳои пайдошуда, дар робитаи диалектикаи он бо асарҳои муҳаққиқони соҳа, одоби илмӣ ҷойдошта ва инъикоси объективонаи механизми танзими ҳуқуқӣ- маданияи розигӣ, таҳлили пурраи сарчашмаҳои илмӣ амалии соҳавӣ, татбиқи амалии натиҷаҳои он, инчунин мутобиқати диссертатсия ба талаботҳои муқарраршуда ифода мегардад.

Ҳамин тавр, асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои диссертатсия дар истифодаи методологияи мукаммали илмӣ, таҳлили амиқи қонунгузорӣ ва амалии судӣ, инчунин мутобиқати онҳо ба ниёзҳои муосири рушди муносибатҳои маданӣ ифода ёфтаанд. Ин омилҳо натиҷаҳои таҳқиқотро қобили татбиқ ва дорои аҳамияти назариявӣ амалӣ мегардонанд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи натиҷаҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот ва феҳристи сарчашмаҳои истифодашуда иборат мебошад, ки ба мақсад, вазифа ва мантиқи таҳқиқот асос ёфтаанд. Ҳаҷми умумии диссертатсия 207 саҳифаро ташкил медиҳад.

Дар муқаддима мубаҳаммиат ва аҳамияти мавзӯи таҳқиқот асоснок шуда, ҳадафу вазифаҳо, объект ва мавзӯи таҳқиқот, наwgониҳои илмӣ, муҳиммиати амалии натиҷаҳои бадастовардашуда возеҳу равшан муайян карда шудаанд.

Боби якум «**Табиати ҳуқии розигӣ ва ифодаи ирода дар ҳуқуқи маданӣ**» номгузорӣ гардида, аз ду зербоб иборат мебошад.

Зербоби якуми боби якум «**Мафҳуми «розигӣ» ва аҳаммияти он дар ҳуқуқи маданӣ**» буда, дар он истилоҳи «розигӣ» ҳамчун категорияи ҳуқуқи маданӣ чӣ дар қонунгузорӣ ва чӣ дар илми ҳуқуқшиносӣ мавриди баррасӣ қарор дода шудааст. Муаллиф қайд менамояд, ки дар моддаи 32 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидааст, ки: «Ҳар кас ҳуқуқ дорад соҳиби моликият ва мерос бошад. Ҳеч кас ҳуқуқ надорад ҳуқуқи шахсро ба моликият бекор ва маҳдуд кунад. Молу мулки шахсро барои эҳтиёҷоти ҷамъият фақат дар асоси қонун ва розигии соҳиби он бо пардохти арзиши пуррааш давлат гирифта метавонад...». Ба андешаи муаллиф, ин шаҳодати он мебошад, ки Тоҷикистон дар сатҳи конститутсионӣ моликияти хусусиро дахлнопазир эълон намуда, гирифтани молу мулки шахсро барои эҳтиёҷоти ҷамъиятӣ танҳо дар асоси қонун ва розигии соҳиби он имконпазир медонад. Яъне, дар ин ҷо «розигии соҳиби молу мулк» омили калидӣ мебошад.

Аз ин рӯ, қонунгузории маданӣ бояд намудҳоро пешбинӣ намояд, ки розигӣ барои анҷом додани аҳд – пешакӣ ва минбаъда, муқаррар намудани талаботи аниқии розигӣ, пешбинӣ намудани шакле, ки бояд дар он розигӣ ба аҳд изҳор карда шавад ва оқибатҳои мавҷуд набудани розигии заруриро танзим менамояд (баҳсталабии аҳд) ё безътибор будани он нисбат ба шахсе, ки ба розигӣ ваколатдор аст, танзим карда шавад. Муаллиф бар он ақида мебошад, ки ба ин нигоҳ накарда, баъзе аз масъалаҳои ҳалталаби категорияи розигӣ то ба охир ҳаллу фасли худро дар қонунгузорӣ наётанд. Ба ақидаи ӯ дар муқарраротҳои меъёрҳои қабулшуда умуман мазмуни чунин розигӣ ифшо мешаванд, вале дар бораи шакле, ки бояд чунин розигӣ дода шавад, на дар ҳама ҳолат роҳи ҳалли худро ёфтааст. Ҳамин тавр, розигӣ метавонад амали қонунӣ эътироф карда шавад, агар он ба қонун ё созишномаи тарафҳо, ки ба қонун асос ёфта бошад. Аз ин рӯ, дар шартномаҳое, ки ҳангоми бастанӣ онҳо розигии шахси сеюм зарур бошад, пас дар аксар вақт шахсони манфиатдор дар чунин аҳд якчанд фард баромад карда метавонад.

Зербоби дуюми боби якум «**Ирода ва ифодаи он ҳангоми бастанӣ аҳдҳои маданӣ**» буда, тарзҳои ифодаи ирода дар бастанӣ аҳдҳои маданӣ таҳқиқ гардидааст. Равишҳои асосии баррасии мафҳуми «ирода»-ро муаллиф чунин муайян намудааст: ирода чун рафъи монеаҳо, ҳамчун саъю кушиш, ирода ҳамчун қобилият, ирода ҳамчун хоҳиш, розигӣ, ирода – ҳадафнок будан. Аз ин рӯ, иродаи шахсро ба якчанд амалҳои

чузъӣ ҷудо намудан дуруст мебошад. Дар навбати аввал шахс барои расидан ба ҳадафи худ амалҳои худро дарк менамояд ва барои ноил гардидан ба он усулу воситаҳоеро интихоб менамояд, ки имконпазирии муваффақияти ӯро дар ин самт бештар мегардонад. Баъд аз муайян намудани ҳолати даркнамоӣ ва андешаронӣ шахс барои худ қарори зарурӣ қабул менамояд, сипас дар иродаи ӯ ифода карда мешавад. Дар ин замина иҷрои амалҳои мазкур метавонад аз якҷанд марҳила иборат бошад. Бастанӣ намуди дахлдори аҳд пеш аз ҳама он гоҳ имконпазир аст, ки онро давлат эътироф намудааст ва баъдан ҳангоми мавҷудияти он аз иродаи тарафҳо, яъне розигии онҳо вобастагии ногусастанӣ дорад. Бинобар асосҳои мазкур маҳдуд намудани ба миён ордани амали ҳуқуқӣ бо ирода ва ё розигии субъекти ҳуқуқ нодуруст мебошад. Алоқаманд намудани оқибатҳои ҳуқуқӣ танҳо ба раванди ботинии ирода нодуруст мебошад, зеро он ягон амалӣ ҳуқуқиро ба вуҷуд наовардааст ва аз натиҷаи он ягон амалӣ мусбӣ ё манфӣ сар назадааст.

Боби дуюм «Намудҳо ва шаклҳои ҳуқуқии розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ» буда, он аз ду зербоб иборат мебошад.

Зербоби якуми боби дуюм **«Намудҳо ва аломатҳои розигӣ ҳамчун тарзи батанзимдарорӣ дар ҳуқуқи маданӣ»** номгузорӣ шуда, дар он розигӣ ҳамчун воситаи танзимкунанда ба раванди ба даст овардани созиш ё аҳд байни иштирокчиён дар вазъият мушаххас тааллуқ дорад. Ин як ҷанбаи муҳими ҳамкории байнишахсӣ, идоракунии ташкилӣ, муносибатҳои ҳуқуқӣ ва дигар соҳаҳо мебошад. Ҳуқуқи маданӣ аз сабабе, ки падидаи розигӣ ба яке аз намудҳои амалҳои ҳуқуқӣ тааллуқ дорад ва дар муносибатҳои ҳуқуқ дар муайян намудани ҳолатҳои ҳуқуқӣ истифода мешавад ва бо ин роҳ ба ӯ нақши иҷтимоӣю иқтисодӣ дода мешавад, яъне доираи танзими ӯ дар муносибатҳои маданӣ васеъ мегардад. Муаллиф қайд менамояд, ки табиати ҳуқуқии розигӣ бо хусусиятҳои хоси он пешакӣ муайян карда мешавад. Розигиро аз рӯи аломатҳои зерин тасниф намудан дуруст аст: розигӣ амали танҳо як тарафи муносибати ҳуқуқӣ мебошад, ки хусусияти иловагӣ дошта, мазмуни он содда буда, дар таъмин намудани манфиатҳои шахсӣ ва ҷамъиятӣ заминаи ҳуқуқӣ фароҳам меорад. Маҷмуи аломатҳои номбаргардида розигиро ташаккул медиҳанд.

Дар зербоби дуюми боби дуюм, ки **«Шаклҳои ҳуқуқӣ ва вазифаҳои розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ»** номгузорӣ шудааст, муаллиф қайд менамояд, ки ҳуқуқи маданӣ дар танзими муносибатҳои молумулкӣ ва ғайримолумулкӣ нақш бозида, яке аз вазифаҳои он муқаррар намудани

доираи амалҳо барои ноил гардидан ба мақсадҳои иқтисодӣ мебошад. Ҳамин тавр, ҳуқуқи маданӣ ба нақши муносибатҳои иқтисодӣ зухуроти ҳуқуқӣ бахшида, ҳуқуқи манфиатҳои иқтисодии шахрвандонро то андозаи аз нигоҳи ҳуқуқ танзим ва ҳимоя намудааст. **Шахсони воқеӣ** ва ҳуқуқӣ дар ҷомеа бе розигии тарафи дигари муносибат ё шахсони сеюм наметавонанд ба мақсадҳои иқтисодии худ ноил гарданд ва агар розигӣ набошад худ муносибатҳои тарафайн ба вучуд намеояд. Баҳри ҳимояи манфиатҳои инсон ва шахрванд меёри ҳуқуқ заминаи махсусро ба худ касб намуда, яке аз воситаҳои аввалин ва муҳимтарини танзими муносибатҳои иқтисодӣ ба шумор меравад, ки ба таври ягона рафтор намудани субъектони муносибатҳои маданияро водор менамояд.

Боби сеюм **«Оқибатҳои ҳуқуқии риоя накардани ифодаи розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ»** номгузори шуда, аз ду зейрбоб иборат мебошад.

Зейрбоби якуми боби сеюм **«Тартиби ифодаи розигӣ дар амали субъектони ҳуқуқи маданӣ»** буда, муаллиф қайд менамояд, ки ба монанди ҳама гуна амали ҳуқуқӣ розигӣ як амали фаъол аст. Дар баробари ин, аҳаммияти ҳуқуқии он дар риояи талаботи муайян оид ба тартиби баёни розигӣ мебошад. Дар қонун муқаррар гардидани қоидаҳои изҳори розигӣ ба муътадил гардидани муомилоти маданӣ мусоидат намуда, самаранокии тамоми механизми танзими маданияро баланд мебардорад. Танзими ҳуқуқии маданияи шакли изҳори розигӣ ба аҳд, ки дар моддаҳои алоҳидаи КМ ҚТ мавҷуд аст, танҳо дар он ифода меёбад, ки шахси ваколатдор (мақом), ки розигии ӯ барои аҳд зарур аст, дар бораи розигии ӯ ё дар бораи шахсе, ки розигиро дархост кардааст ё дигар шахси манфиатдор агар рад карда шавад, хабар медиҳад.

Зейрбоби дуюми боби сеюм **«Оқибатҳои ҳуқуқӣ-маданияи амалҳое, ки бе розигии дахлдор иҷро карда шудаанд»** буда, муаллиф қайд менамояд, ки розигӣ як амали иловагӣ барои қонунӣ эътироф гардидани амалҳо ва аҳдҳо дар соҳаи ҳуқуқи маданӣ мебошад. Ин хусусият яке аз аломатҳои муҳимтарини он мебошад. Ба ин муносибат қайд карда мешавад, ки оқибатҳои надодани розигӣ ба назар маълум мересанд. Агар розигӣ дода нашавад, он гоҳ ягон ҳолати ҳуқуқие, ки ба сохтори ҳуқуқӣ дохил мешавад, ҷой надорад ва бинобар ин оқибатҳои ҳуқуқии дахлдор, ки одатан дар пайдоиш, тағйир ё қатъ гардидани муносибатҳои ҳуқуқӣ ифода ёфтаанд, ба вучуд омада наметавонанд.

Дар хулоса дар натиҷаи омӯзиши паҳлуҳои назариявӣ ва амалии розигӣ хулосаҳои илмӣ ба даст овардашуда, пешниҳодҳо ва тавсияҳо манзур карда шудаанд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки як қатор мафҳумҳои назариявии дар рисола таҳияшуда, таснифоти пешниҳодгардида ва дигар муқаррароти назариявӣ метавонанд назарияи ҳуқуқи маданияро оид ба масъалаҳои розигӣ дар қонунгузорӣ ва ҳуқуқи маданӣ дар умум ва махсусан дар муносибатҳои шартномавӣ ба таври назаррас ғанӣ гардонанд. Хулосаҳои назариявӣ ва тавсияҳо дар ҷараёни ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қонунгузории амалкунандаи маданӣ ба инобат гирифта, онҳоро дар таҳқиқи минбаъдаи муқаррароти назариявӣ оид ба моҳияти розигӣ дар муносибатҳои маданӣ низ истифода бурдан мумкин аст. Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки тавсияву пешниҳодоти дар он овардашударо барои такмили минбаъдаи механизми танзими ҳуқуқии «розигӣ» истифода бурдан мумкин аст. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои донишҷӯён, магистрон, докторони PjD ва аспирантҳо ҳангоми навиштани корҳои курсӣ, рисолаҳо ва мақолаҳои илмӣ оид ба ин мавзу муфид буда, пешниҳодҳо ва асосҳои дар таҳқиқот баёнгардида метавонанд, дар амалияи судӣ ҳангоми ҳалли баҳсҳои мушаххас оид ба тартиби додани розигӣ ва оқибатҳои набудани розигии зарурӣ ба назар гирифта шаванд. Хулосаҳои, ки дар таҳқиқоти диссертатсионӣ таҳия шудаанд, метавонанд барои такмил додани меъёрҳои қонунгузории маданӣ, ки ба розигии аҳд, инчунин дигар изҳороти иҷозатдиҳандаи ирода таъсир мерасонанд, истифода шаванд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Нуктаҳо ва тавсияҳои пешниҳоднамудаи муаллиф метавонанд дар таҳқиқотҳои илмӣ, навиштани китобҳои дарсӣ, таҳияи барномаҳои таълимӣ, таълими фанни ҳуқуқи маданӣ, ҳуқуқи соҳибкорӣ, ҳуқуқи оилавӣ, ҳуқуқи меҳнати Тоҷикистон, истифода шаванд. Ҳамчунин натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ баҳри баланд бардоштани фарҳанги ҳуқуқи маданӣ, оилавӣ, таълиму тарбияи субъектҳои муносибатҳои ҳуқуқӣ, инчунин дар татбиқи барномаҳои давлатӣ оид ба маърифати ҳуқуқӣ ва донишҳои ҳуқуқии шаҳрвандон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурда шаванд.

Тасвиби натиҷаҳои таҳқиқот дар корҳои нашргардида. Нуктаҳои асосии диссертатсия доир ба мавзӯи диссертатсия ва моҳияти он унвонҷӯ

10 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 6 мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти ҶТ ва 4 мақола дар нашрияҳои дигар ба таъб расонидааст.

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чоп шудаанд:

[1–М]. Шерова М.А. Шаклҳои ҳуқуқӣ ва вазифаҳои розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ. [Матн] / Шерова М.А. // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2023. – №3 (43). – С. 110–117. – ISSN 2307-5198.

[2–М]. Шерова М.А. Танзими ирода ва ифодаи он ҳангоми бастанӣ аҳдҳои маданӣ. [Матн] / Шерова М.А. // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2023. – №4 (44). – С. 108–117. – ISSN 2307-5198.

[3–М]. Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Аҳамияти истилоҳи «розигӣ» ҳангоми гирифтани молу мулк ва ҳуқуқи истифодабарии замин дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2023. – №2 (42). – С. 117–131. – ISSN 2307-5198.

[4–М]. Шерова М.А. Намудҳо ва аломатҳои розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ. [Матн] / Шерова М.А. // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2024. – №1 (45). – С. 105–1225 – ISSN 2307-5198.

[5–М]. Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Моҳияти категорияи «розигӣ» ҳангоми гирифтани молу мулк ва ҳуқуқи истифодабарии замин дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Матн] / Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. // Маҷаллаи Қонунгузорӣ. – апрел-июн 2024. – №2 (54), 20204 апрел-июн. – С. 57-72. ISSN 2410-2903.

[6–М]. Шерова М.А. Мафҳум ва аҳамияти розигӣ дар ҳуқуқи маданӣ ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Матн] / Шерова М.А. // Маҷаллаи Академияи ҳуқуқ. – 2024. – №2(50). – С. 107–116. – ISSN 2305-0535.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар нашрияҳои дигар чоп шудаанд:

[7–М]. Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Пролемаҳои муайяннамоии «розигӣ» ҳангоми гирифтани молу мулк барои эҳтиёҷоти ҷамъиятӣ дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Матн] / Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Маърифати ҳуқуқӣ омили муҳими таҳкими давлатдорӣ миллӣ. Маводҳои конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон (25-26 апрели соли 2024) – Душанбе, 2024. – 376 с. –С. 119-132.

[8–М]. Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Аҳамияти категорияи «розигӣ» ҳангоми гирифтани молу мулк ва ҳуқуқи истифодабарии замин

дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Матн] / Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. “Маърифати ҳуқуқӣ: масъалаҳои ҳуқуқӣ – иқтисодии заминистифодабарӣ»: маводҳои конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ- амалӣ (11-уми майи соли 2024) // Зери назари д.и.х., профессор Исмоилов Ш.М.- Душанбе: Мехроҷ-граф, 2024. – 500 с.-С.103-129.

[9–М]. Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Аҳаммияти истилоҳи “розигӣ» ҳангоми гирифтани молу мулк ва ҳуқуқи истифодабарии замин дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон. [Матн] / Шерова М.А., Бобочонзода И.Ҳ. Маводи Конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣю назариявӣ дар АМИТ. Маърифати ҳуқуқӣ-омили тақвияти тартиботи ҳуқуқӣ ва қонуният. Маҷмуи мақолаҳои илмӣю назариявӣ бахшида ба соли маърифати ҳуқуқӣ. –Душанбе, 19 апрели соли 2024. МН «Дониш», 2024. – 280 с. – С. 240-252.

[10–М]. Шерова М.А. Розигӣ дар муносибатҳои маданӣ – ҳуқуқӣ ва ташаккулёбии он дар низоми ҳуқуқии муосир. Истиқлолияти давлатӣ – заминаи таҳкими давлати ҳуқуқбунёд. [Матн] / Шерова М.А. Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣю амалӣ дар мавзӯи “Истиқлолияти давлатӣ – заминаи таҳкими давлати ҳуқуқбунёд», бахшида ба 33-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 3-уми сентябри соли 2024 / Зери таҳрири д.и.х., профессор Бобочонзода И.Ҳ. – Душанбе: Нашри Мубориз, 2024. – 492 с. – С. 38-485.

Хулоса, натиҷа ва нуктаҳои асосии дар рисола дарчгардида дар мақолаҳои илмӣю нашргардида инъикос ёфтаанд. Оид ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф дар семинарҳо, конференсияҳои илмӣ-назариявӣ ва илмӣ-амалӣ бо маърузаҳо баромад намудааст, аз ҷумла муаллиф дар даҳ конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ вобаста ба мавзӯи таҳқиқот маърузаҳо намудааст, ки дар умум мазмун ва моҳияти таҳқиқот дар онҳо кушода дода шудаанд.

Теъдоди маводи ҷопшуда ва маърузаҳо дар конференсияҳо ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Таҳқиқоти диссертатсионии Шерзода М.А. ба талаботи бандҳои 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд.

Саҳми муаллифи диссертатсия дар он ифода меёбад, ки диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорони мазмун ва

мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Сатҳи наwgонии илмии диссертатсия, нуқтаҳои илмӣ ва пешниҳоди тавсияҳои амалие, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд, мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ, тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби таҳқиқоти илмӣ саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад.

Автореферати диссертатсия фишурдаи диссертатсия буда, мазмун ва моҳияти онро пурра ифода менамояд.

Эродҳо ба мазмуни диссертатсия. Ба баҳои мусбии мазмун ва моҳияти диссертатсия нигоҳ накарда, бояд ба баъзе аз масъалаҳои баҳсноки он таваҷҷуҳ зоҳир намуд, аз ҷумла:

1. Муаллиф дар банди 4 нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда қайд менамояд, ки: «Муайян гардидааст, ки қонунгузорӣ оқибатҳои ҳуқуқии аҳдҳое, ки бо розигӣ баста шуда, баъдан безътибор дониста мешавад, муайян намекунад. Агар дар санадҳои ҳуқуқӣ шакли муайяни баёни розигӣ зикр шудааст ва бо вайрон намуни ифодаи шакли муайяни розигӣ баён ёфтааст, чунин розигӣ безътибор ҳисобида мешавад. Агар ин аҳд аз иродаи як тарафи муносибатҳои ҳуқуқӣ вобаста бошад, он гоҳ нисбат ба он талаботи дар боби 10 КМ ҚТ муқарраргардида дар хусуси безътибор дониستاني аҳдҳои маданӣ татбиқ мешаванд». Ин хулосабарории муаллиф қобили дастгирӣ, аммо роҳҳои амалишавии он нишон дода нашудааст. Оё дар қонунгузорӣ ба таври автоматӣ безътибор дониستاني он танзим карда шавад ё танҳо бо роҳи судӣ?

2. Категорияи розигӣ на танҳо дар муносибатҳои маданӣ, инчунин дар муносибатҳои оммавӣ низ пешбинӣ гардидааст, масалан дар ҳуқуқи ҷиноятӣ ҳангоми анҷом додани баъзе аз амалҳои тафтишӣ (мисол, татбиқи авф, татбиқи мурофияи соддакардашуда), пас тафовут байни онҳо дар чист?

3. Дар банди 6 тавсияҳое, ки дар натиҷаи гузаронидани таҳқиқоти таҳия карда шудаанд, пешниҳод мегардад, ки тамоми усулҳои ифодаи иродаро метавон ба се намуди асосӣ тақсим кард:

1) ифодаи бевоситаи ирода, ки тавассути ирсоли шифоҳӣ ё хаттӣ мазмуни он, маҳз дар шакле, ки ирода ташаккул ёфтааст;

2) ифодаи ғайримустақим ифодаи ирода, ки иродаи дохилиро на мустақим, балки тавассути анҷом додани амалҳо ифода мекунад;

3) ифодаи ирода дар шакли сукут, танҳо дар ҳолатҳое, ки сукут дар қонун чунин тарзи ифодаи ирода пешбинӣ шуда бошад, аҳамияти ҳуқуқӣ дорад.

Аммо ба андешаи мо, ифодаи ирода дар шакли сукут на танҳо ҳангоми дар қонун пешбинӣ намудан, инчунин ҳангоми дар шартнома пешбинӣ шудан ҳам, бояд аҳамияти ҳуқуқӣ дошта бошад.

Эродҳои зиргардида ба аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд, балки баръакс, самтҳои минбаъдаи рушди илмиро муайян менамоянд. Онҳо нишон медиҳанд, ки масъалаи танзими розигӣ падидаи мураккаб ва бисёрҷанба буда, таҳқиқоти минбаъдаро талаб мекунад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мазмунҳои диссертатсия шаҳодати кофӣ будани пуррагии баёни мазмун ва наwgонии илмӣ доштани онро медиҳад. Муаллиф аз натиҷагирӣ ҳулосаҳои ҳудро ифода намудааст, ки он метавонад барои рушди илми муносири ҳуқуқи маданияи Тоҷикистон саҳми сазовори ҳудро гузорад. Умуман диссертатсияи Шерзода Меҳрангез Абдувалӣ дар мавзӯи «Проблемаҳои ҳуқуқи маданияи танзими розигӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба талаботи бандҳои 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, кори илмӣ-тахассусие мебошад, ки барои рушди илми ҳуқуқшиносӣ аҳаммият дошта, дар он роҳи ҳал ва коркарди нави илман асоснокшудаи назариявӣ ва муносибатҳои ҳуқуқӣ танзими розигӣ таҳқиқ шудааст, ки барои рушди илмҳои ҳуқуқшиносии кишвар аҳаммияти муҳим дорад.

Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона анҷом дода шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуқтаҳои илмӣ диссертатсия барои илми ҳуқуқшиносӣ наwgонӣ буда, саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро дар илм нишон медиҳанд.

Натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд.

Дар маҷмӯъ, бояд қайд намуд, ки диссертатсияи Шерзода Меҳрангез Абдувалӣ дар мавзӯи «Проблемаҳои ҳуқуқи маданияи танзими розигӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳқиқоти илмӣ мустақилона анҷомёфта буда, дар он натиҷаҳои нави илман асоснок ба даст омадаанд ва масъалаҳои амиқ илмиро ҳал намудааст. Муаллифи диссертатсия Шерзода Меҳрангез Абдувалӣ бошад, барои гирифтани дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ;

ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ сазовор мебошад.

Бояд иброз дошт, ки тақризи мазкур бо назардошти банди 71 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267, тасдиқ шудааст, омода ва пешниҳод гардидааст.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
профессори кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

Мирзозода П.З.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон.

ш. Душанбе, ноҳияи Сино, кӯчаи

Ал-Берунӣ, 2, кв. 40. Тел. (+992) 907-40-55-50

E-mail: parvona.mirzoev@mail.ru

Имзои “Мирзозода П.З.”-ро тасдиқ мекунам

Сардори Раёсати кадрҳо ва коргузори

Махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

« 02 » 03 2026



Шодихонзода Э.Ш.

Суроға: хиёбони Рудакий, 17, ш. Душанбе,

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Телефон: (+992 -37) 221-62-25; (+992 -37) 227 -15-10;

Факс: (+992-37) 227-15-10.

E-mail: mfo@tnu.tj